

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

ב"ק פה

עניין: ורפא ירפא - מכאן שניתן רשות לרופא לרפא

עקידת יצחק פרשת וישלח

ומכל זה דחייה עצומה למה שכתב הרמב"ן ז"ל שאם נתנה רשות לרופא לרפאת דכתיב ורפא ירפא (שמות כ"א) לא נתנה רשות לחולה לקבל רפואתו אלא שיקוה אל השם השם מחלה בקרבו כי הוא יהיה רופא כשיושלם עונו וגו' כמו שכתב שם פרשת אם בחקותי כי מי ישמע אליו על הדבר הזה והלא כל אדם חייב להראות עצמו מהבינונים אשר השתדלותם תועיל להם

ועל המנהג כזה נהגו האבות הראשונים והנביאים הקדושים בכל עסקיהם הזמניים עם היות שהיו מושגחים מאת האל יתעלה ומבוטחים מאתו כי ראו שהרישול והרפיון במה שבידם להעזר בדעתם ויכולתם יהיה חטא עצום בידם כבר אפשר שעל ידו יחלש כח הבטחון

רמב"ם פירושהמשניות פסחים סוף פ"ד

כמותו לרעועי ההמון, וכמו כן לסיעתו שהודו לו, ולפי דעתם הקל והמשובש האדם כשירעז וילך אל הלחם ויאכל ממנו בלי ספק שיצריח מאותו חולי החזק חולי הרעב, אי"כ כבר נואש ולא ישען באלהיו, נאמר להם הו' השוטים כאשר נודה לשם צמת האכילה שהמליא לי מה שיציע אותי, ויסיר רעבתנותי ואסיה ואתקיים, כן אודה לו שהמליא לי רפואה ירפא חליי כשאתרפא ממנו, ולא הייתי צריך להקשות על זה הענין הגרוע, לולא שהיה מפורסם. ועוד יתבאר כי מותר לעצור השנה בכל אדר ולעשות אותה השנה שני

קהלת יעקב לבעל המשכנות יעקב – חידושי אגדה

בת"כ הגילו צעט ריי שש צייט טו' ולספח את חטאתה טו' בזמן ששטין רש"מ נראה דר"י לשיטתו דמקי צדיק ביד מברכין קרא דולספח דנגד בזמן ששטין רש"מ של מקום להכי מקי גס קרא דולספח את חטאתה בזמן ששטין רש"מ של מקום. והוא דרש ג"כ ורפא ירפא מכלן שאניה רש"מ לרפא לרפואה. אבל רש"י קרי רש"מ של מקום מדרגה גבוהה ממדרגתו למעלה מן הטבע. והוא דרש אחא שאמר האננס להקיו טו' שאין דרשן כו' חללא שניה. אחא כרשב"י. ואב"י פליג עלי' מדרי' שאמאל ורפא ירפא חלול לשיטתו' שאמר במס' ברכות ה"ב ע"ג ע"ג כר"י ועלמה צידס. כרשב"י ולא עלמה צידס. וכן חימאל על הרמב"ן שהביא ה"ה דורפא ירפא דר"י שגחנה רש"מ לרפוא דוקא אבל לחולה לא יאות להתרפאות מההיא דשאין דרשן כו' ובגמ' ח"י בסירוש שסותרין ח"י. ורשב"י חלול לשיטתו במדרגת החסידים אסור להתרפאות ולדידי' אין ערוך ממות וכו' ש"ס ש"ס (דף קכ"ח) האורג נחשים טו' אין רוח חסידים נוחה הימנו. אבל איתן חסידים אין רוח חממים נוחה מהם. דהלכה כר' ישאמאל :

רמב"ן ויקרא יט, כא

והכלל²⁹, כי בהיות ישראל שלמים והם רבים³⁰, לא יתנהג ענינם בטבע כלל, לא בגופם, ולא בארצם, לא בכללם, ולא ביחיד מהם, כי יברך השם לחמם ומימם, ויסיר מחלה מקרבם, עד שלא יצטרכו לרופא ולהשתמר בדרך מדרכי הרפואות כלל, כמו שאמר (שמות טו כו) "כי אני ה' רופאך"³¹.

וכן היו הצדיקים עושים בזמן הנבואה, גם כי יקרה עון שיחלו לא ידרשו ברופאים רק בנביאים, כענין חזקיהו בחלותו (מ"ב כ ב-ג³²). ואמר הכתוב (דה"ב טז יב³³) "גם בחליו לא דרש את ה' כי ברופאים", ואילו היה דבר הרופאים נהוג בהם, מה טעם שיזכיר הרופאים, אין האשם רק בעבור שלא דרש השם³⁴. אבל הוא כאשר יאמר אדם, לא אכל פלוני מצה בחג המצות כי אם חמץ³⁵.

אבל הדורש השם בנביא לא ידרוש ברופאים, ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם³⁶, אחר שהבטיח "וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך", והרופאים אין מעשיהם רק על המאכל והמשקה להזהיר ממנו ולצוות עליו.

וכך אמרו (ברכות סד.) על עשרין ותרתין שנין דמלך רבה "רב יוסף אפילו אומנא לביתיה לא קרא³⁷", והמשל להם בזה (במדר"ב ט יג) "תרעא דלא פתיח למצונתא פתיח לאסיא". והוא מאמרם (ברכות ס.) "שאין דרכם של בני אדם ברפואות אלא שנהגו", שאילו לא היה דרכם ברפואות יחלה האדם כפי אשר יהיה עליו עונש חטאו ויתרפא ברצון ה', אבל הם נהגו ברפואות והשם הניחם למקרי הטבעים.

וזו היא כוננתם באמרם (שם) "ורפא ירפא מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות", לא אמרו³⁸ שנתנה רשות לחולה להתרפאות³⁹, אלא כיון שחלה החולה ובא להתרפאות כי נהג ברפואות והוא לא היה מעדת השם שחלקם בחיים, אין לרופא לאסור עצמו מרפואתו, לא מפני חשש שמא ימות בידו, אחרי שהוא בקי במלאכה ההיא, ולא בעבור שיאמר כי השם לכדו הוא רופא כל בשר, שכבר נהגו⁴⁰. ועל כן האנשים